

Urednik
Zoran Hamović

Likovni urednik
dr Svetlana Volic

© Clio, 2020. Sva prava za izdanje na srpskom jeziku zadržana. Ova publikacija, u celini ili delovima, ne sme se umnožavati, preštapavati, pohranjivati u memoriju kompjutera ili na bilo koji način prenositi – elektronski, mehanički, fotokopiranjem, snimanjem ili na drugi način – niti može na bilo koji način ili bilo kojim sredstvima biti distribuirana bez odobrenja izdavača.

Naslov originala

Gianrico Carofiglio

Le tre del mattino

Copyright © 2017 Giulio Einaudi editore s.p.a., Torino

Đanriko Karofiljo

Tri sata ujutru

Prevela s italijanskog

Ana Marković

Beograd, 2020

Beleška autora

Ova knjiga i njeni junaci (osim jednog) plod su pripovedačke mašte. Priča je, međutim, nadahnuta događajima koji su se zaista dogodili. Zahvaljujem se osobi koja mi ih je ispričala.

Napunio sam pedeset jednu godinu, koliko je tada imao moj otac. I pomislio da je stigao trenutak da pišem o ta dva dana i o te dve noći.

Da je tata živ, imao bi osamdeset četiri godine. Neobično mi je kad ga zamišljam ostarelog. U stvari, čak i kad se potrudim, ne uspevam.

Mama ima osamdeset jednu godinu i još je snažna i veoma lepa žena. Kad je bila mlada govorili su da liči na Antonelu Lualdi*. Vidi se da stari samo po tome što često prepričava događaje iz prošlosti. Junaci mnogih tih priča su ona i moj otac kad su bili mladi.

Marijan je imala trideset sedam godina, i imaće ih zauvek. Ne znam ništa o njoj, čak ni da li je živa. Znam samo da se njena kuća nalazila u ulici Refiž, u starom naselju Panije, u Marselju.

Ja još nisam imao osamnaest godina. Napunio sam ih naredne sedmice, 30. juna 1983. godine.

* Italijanska glumica i pevačica iz pedesetih i šezdesetih godina (*prim. prev.*).

Ne bih umeo da kažem kad je počelo. Možda sam imao sedam godina, možda nešto više, ne sećam se tačno. Kad si dete, nije ti jasno šta je normalno, a šta nije.

U stvari, to ti nije jasno ni kad odrasteš, kad malo bolje razmislim. Ali to bi bilo skretanje, a voleo bih, koliko je to moguće, da izbegnem skretanjem.

Dakle, manje-više jedanput mesečno, dogodilo bi mi se nešto neobično što bi me prilično uznemirilo. Bez najave i ničim izazvano, imao bih utisak odsustva, udaljavanja od onoga što me okružuje i istovremeno izoš-trenost čula.

Obično biramo podsticaje koji nam dolaze iz spoljnog sveta. Okruženi smo zvucima, mirisima i svakom vrstom vidljivih pojava. Ali nismo objektivni, ne čujemo sve ono što se odbija o naše bubne opne, ne osećamo sve ono što stiže do našeg nosa, ne vidimo sve ono što pogađa naše mrežnjače. Mozak odlučuje koja opažanja će dovesti do osveščivanja i koje podatke će zabeležiti.

Ostalo ostaje izvan nas, isključeno iako veoma prisutno. Vreba, da tako kažemo.

Ostavite knjigu i usredsredite se na zvuke kojih niste bili svesni do pre nekoliko sekundi. Iako se nalazite u tihoj sobi, primetićete u daljini neku mašinu; škripu,

kakav šum; bliže i udaljene glasove, čije reči nećete uspeti da razlikujete, ali ih čujete. A postaćete svesni i pokreta, treperenja koje stvara vaše telo: disanje, otkucaji srca, grgotanje sistema za varenje.

To može i da ne bude prijatan osećaj, što za mene svakako nije bio. Naime, moj mozak bi prestao da bira i propuštao bi sve. Tu pojavu pratilo je privremeno ukidanje sposobnosti stupanja u dodir sa drugim ljudima: uz toliko, uz previše podsticaja, to nije bilo moguće. Nekoliko minuta ne bih uspevaao da progovorim i ostajao bih tako, u sedećem položaju, kao da sam pijan.

Godinama o tome nisam razgovarao ni sa kim. Mislio sam da je to samo osobina moje ličnosti, a povrh svega ne bih ni znao šta da kažem. Nisam raspolagao rečima kojima bih prepričao to iskustvo.

Onda mi se to jedanput dogodilo kod jednog mog školskog drugara. Kod Ernesta, sina oficira karabinijera, koji je stanovao u ogromnom službenom stanu. Bili smo u trpezariji i igrali smo stoni fudbal pošto smo pojeli – ko zna zašto se toga sećam – karamele.

Njegova majka je sedela u fotelji i mislim da je štrikala.

Napadao sam i spremao se da šutiram na gol sa veoma zgodne pozicije, ali to nisam učinio. Munjevito i snažno kao nikad do tada, sručila se poput nagle bujice, moćna buka. Udarac je bio tako snažan da sam na nekoliko trenutaka izgubio svest.

Probudio sam se u fotelji, u onoj istoj fotelji u kojoj je prethodno sedela Ernestova mama. Ona je bila nadvijena nada mnom, milovala mi je lice i obraćala mi se zabrinutim glasom.

– Antonio, Antonio, kako se osećaš?

- Dobro – odgovorio sam, ne mnogo uverljivo.
- Šta ti se dogodilo?
- Šta mi se dogodilo?
- Nisi progovarao i izgledalo je kao da nas ne čuješ.

A onda si se onesvestio.

Zvuci su prošli, ali sam ja i dalje bio zbunjen i nisam uspevao da progovorim. Tada je Ernestova mama pozvala moju mamu i ispričala joj šta se desilo. Kada sam se vratio kući bio sam podvrgnut ponovnom ispitivanju.

- Šta ti se dogodilo, Antonio?

- Ne znam. Odnosno, ništa neobično.

- Ernestova mama kaže da su ti se obraćali, ali da ti nisi odgovarao, kao da si zbunjen ili da spavaš.

- Događa mi se ponekad...

- Šta? Šta ti se događa?

Pokušao sam da opišem to šta mi se povremeno dešava, a šta se tog popodneva dogodilo na tako nasilan način.

Osećaj je kao da vam neko udara u bubanj postavljen u grudima. Disati je bilo tako nametnuto da bi se ako bi mi odlutale misli, ako bih prestao da *mislim* kako treba da dišem, sasvim sigurno ugušio i umro.

Redovni zvuci pretvarali su se u pomešanu tutnjavu.

A pritom mi se prilično učestalo događalo i još nešto: utisak da sam već proživeo trenutak koji živim. Ubrzo su mi objasnili da se to zove *deža vi* i da je to više-manje uobičajena pojava. Međutim, tada to nisam znao i osećao sam se kao da živim u svetu duhova.

Moja majka je pozvala mog oca i on je došao pola sata kasnije. Zaključio sam da je problem prilično ozbiljan i da sam možda potcenjivao svoje simptome. Moji roditelji su se razveli kada sam imao devet godina i od

tada je tata ušao u mamin stan – koji je prethodno bio i njegov stan – samo nekoliko puta, i pritom nikada uveče. Kada bih išao kod njega, došao bi da me pokupi, ja bih sišao niz stepenice, ušao u kola i odmah bismo otišli.

Ponovio je ista pitanja i ja sam mu dao, ako se ne varam, iste odgovore. Potom su pozvali doktora Plačidija, našeg porodičnog lekara. To je bio jedan star i drag gospodin, sa velikim sedim brkovima, popucalim kapilarima na nosu i slatkastim zadahom koji ću tek mnogo godina kasnije umeti da prepoznam. Ko zna da li su moji roditelji bili svesni činjenice da naš pouzdani lekar nije preterano trezan.

Došao je kod nas kući, pregledao me i pre svega mi postavio gomilu pitanja. Da li imam grčeve i trzaje? Objasnio mi je šta su, na šta sam mu ja odgovorio: ne, nisam nikada imao ni grčeve ni trzaje. Da li imam halucinacije ili trenutke potpunog pomračenja? Ne, ni to.

Imao sam tu preopterećenost čula, ali sam istovremeno i dalje bio svestan i sposoban da se orijentišem, iako uz veliki napor.

Tog popodneva kod Ernesta sve je bilo nekako snažnije, ali mi u suštini nije delovalo drugačije od onih trenutaka kada bi mi u školi odlutala pažnja, kad ne bih slušao šta pričaju nastavnici već bih počeo da maštam.

– Da li ti se događa da ti odluta pažnja, u školi? – upitao je lekar.

– Ponekad.

– Kao da ne čuješ šta govore nastavnici?

Pogledao sam na trenutak majku i oca. Nisam bio siguran da sa njima treba da delim takvu vrstu obaveštenja, potom sam odlučio da treba da sarađujem sa lekarom i potvrdno klimnuo glavom. On se osmehnuo u

znak odobravanja, kao da sam mu dao tačan odgovor. Miris njegovog zadaha bio je nešto jači nego obično. Onda mi je dao nekoliko čudnih vežbi. Trebalo je da održavam ravnotežu tako što stojim na jednoj nozi; da zatvorim oči i dodirnem vrh nosa, prvo desnim kažiprstom, a potom levim kažiprstom; da snažno stegnem u pesnicu njegov palac.

– Nema razloga za brigu – rekao je na kraju obrativši se mom ocu. – Reč je o uobičajenom neurovegetativnom poremećaju, koji se događa kod dece, naročito one osetljivije. Te pojave će nestati kad postane adolescent.

Potom se okrenuo ka meni i dodao: – Tvoj mozak ima naglašenu električnu aktivnost, što je znak inteligencije.

Treba priznati da je dijagnoza bila prilično uopštena. Neurovegetativan poremećaj može biti sve i ništa. Otprilike kao kad biste se obratili lekaru zbog glavobolje, a on vam, posle pregleda, saopšti da patite od glavobolje.

Doktor Plačidi je delovao nekako blagotvorno, govorio je mirno i staloženo – ako se ostavi po strani zadah – i moji roditelji su se zaista smirili. Život se nastavio normalnim tokom, a događaj od tog popodneva brzo je zaboravljen.

2.

Prolazile su godine, prilično normalno.

Uprkos pomalo uopštenoj dijagnozi, ispostavilo se da su prognoze lekara bile tačne.

Sad mi se to dešavalo najviše jedanput mesečno i osećaj je bio sve blaži, sve bleđi. Jedino što me je i dalje uznemiravalo jeste *deža vi*, sa svojom senkom pomalo natprirodne pojave.

No, to bi potrajalo samo nekoliko trenutaka, tako da sam se spremao da celu tu priču odložim u stranu, kao kada izbacuješ stvari iz ormana i sa polica iz tvoje dečje sobe, i zauvek sklanjaš sveske na velike kocke, radne sveske, kecelje sa mašnicom koje si nosio u nižim razredima osnovne škole, kutije sa vojnicima, životinjama i autićima.

Bio sam u prvom razredu gimnazije i tek što sam se vratio iz škole. I moja mama se takođe tek vratila sa fakulteta; spremala je nešto za ručak ili je razgovarala telefonom. Ne znam.

Ja sam bio u svojoj sobi, na stolici za ljuljanje i čitao almanah *Teks*.

U jednom trenutku je drvenarija na prozorima zadrhtala – mislim od vetra – a buka je bila tako snažna da sam pomislio da je zemljotres. Ustao sam oprezno i

tada me je zapljusnuo ogroman talas zvukova. Televizor u drugoj sobi, motor na ulici, podivljalo srce u mojim grudima, disanje koje se nadnosilo nada mnom kao u onim dokumentarnim filmovima o podmorskom svetu ili u trilerima; čak i zvuk odjeka mojih nekoliko nesigurnih koraka po podu.

Imao sam svetloplavi prekrivač na krevetu, ne-boplave boje. Odjedanput je ta blaga i opuštajuća boja postala preteća, oživela je, skočila je ka meni poput psihodelične suštine i obrušila se na mene nestvarno nasilno. Ubrzo nakon toga, sa prekrivača se raširio snop svetlosti, neka vrsta duge, prvo plave, potom teget, žute i drugih boja, sve dok nije postao zaslepljujuće beo i pretvorio se u niz blistavih brazdi. One su se ukrštale, prekidale se i umnožavale, i sve više ispunjavale moje vidno polje.

Buka je postala zaglušujuća. Pokrio sam uši rukama i pokušao da zatražim pomoć. Ne znam da li sam uspeo: to je poslednje čega se sećam.

Mnogo godina kasnije mama će mi ispričati da me je zatekla na zemlji, kako se tresem u grčevima, prevrnutih očiju i bez svesti.

U mom ličnom filmu sledeća scena raspleta jeste subjektivni kadar sa bolničkog kreveta: soba sa nameštajem boje mleka.

Oko mene stoje ljudi, ali me u tom trenutku niko ne gleda. Tu su moja majka, otac i ljudi u belim mantilima. Tiho govore između sebe. Potom neko primećuje da sam se probudio.

Prilaze mi roditelji.

– Antonio, kako se osećaš? – upitala je majka uhvativši me za ruku i milujući me po čelu. Neobičan gest

od kog, ne bih umeo da kažem zašto, samo što nisam zaplakao.

– Šta se dogodilo? – pitao sam posle nekoliko sekundi.

– Pozlilo ti je... veoma ti se snažno zavrtelo u glavi...
– Njen ton je bio neobičan. Uvek je izgovarala gotove rečenice, kao da ih čita iz dobro sastavljenog scenarija. Ali ovaj put to nije bio slučaj.

– Pozlilo ti je – ponovio je otac – ali nema razloga za brigu, u bolnici smo. Doktori će obaviti neophodne preglede i onda ćemo te odmah odvesti kući.

Čak i u stanju otupelosti u kom sam se nalazio – izazvanom valijumom – odmah sam uočio nepodudaranje između očevih ohrabrujućih reči i njegovog izraza lica. Izgledao je kao malo dete koje su iznenada obavestili o pravoj prirodi sveta i smrtnih opasnosti koje u njemu vrebaju.

Prišao mu je jedan od muškaraca u mantilima. Imao je taman ten, tek izraslu bradu koja mu je stizala do iznad jagodica, i kratko čelo. Pitao me je kako se osećam, šta sam osetio pre nego što sam izgubio svest i još neke stvari koje mi nisu bile u potpunosti jasne.

Spavalo mi se, osećao sam se kao da sam se probudio nakratko i osvrnuo se oko sebe u želji da odmah nastavim da spavam.

I sećanje na ono što se događalo tih dana veoma je nejasno.

Svakako se nije dogodilo ono što mi je obećao moj otac. Nisu me odmah odveli kući, ostao sam prilično dugo u bolnici, više od nedelju dana.

Tih dana, vreme je izgubilo svoju strukturu. Jutro, večer i noć su se spojili u neprekidnu pospanost i san koji

nije donosio odmor, dok su me muškarci i žene u belom obilazili, vadili mi krv, davali mi injekcije, tablete i kapi svih vrsta.

Ponekad bi me odvodili u ordinaciju punu aparata zastarelog i pomalo zastrašujućeg izgleda; tu bi mi kačili elektrode na glavu, davali mi vežbe za ravnotežu, mrzovoljno pregledali štampane hartije koje su izlazile iz mašine.

Potom bi me vratili u sobu, ja bih se sručio na krevet, nastavio da vegetiram i da uopšte ne ustajem iz kreveta. Nisam imao želju ni za čim, čak ni da čitam knjige ni stripove koje su mi donosili moji roditelji i rođaci koji su svraćali da me obiđu, a koji su, zabrinuti, glumili opuštenost. Sa mnom u sobi je bio jedan mladić kom je bilo gore nego meni. Ni on nije ustajao iz kreveta, sa infuzijom zakačenom za ruku, u potpunosti odsutan. Isključivo ga je obilazila majka, prerano ostarela gospođa, siva u licu, u čijem sam pogledu nekoliko puta spazio blesak mračne ozlojeđenosti.

Imao sam još dve krize, ali mnogo slabije, i naučio sam ime svoje bolesti. Idiopatska epilepsija. Što znači: epilepsija čiji su uzroci lekarima nepoznati. U najboljem slučaju mogu da dođu do manje-više osnovanih pretpostavki. *Možda* je moja epilepsija izazvana traumom do koje je došlo na porođaju, ili su *možda* razlozi bili neki drugi ili ih *možda* nećemo nikada otkriti.

Na osnovu ovih ne mnogo ohrabrujućih pretpostavki, lekari su osmislili složenu terapiju i odlučili da me puste iz bolnice.

Najgori deo priče će tek početi.

3.

Sećam se bezbojnog protoka dana u bolnici, u krevetu, bez snage, bez želje i za čim, i dana kod kuće, u krevetu, bez snage, bez želje i za čim.

Prilikom izlaska iz bolnice, lekari na neurologiji su nam predali nekoliko papira sa receptima. Trebalo je da uzimam četiri tablete dnevno – antiepileptik, vitamine, drugi antiepileptik i četvrti lek – svaku u drugo vreme; što je, i samo po sebi, komplikovalo život.

Međutim, pravi problem nisu bili lekovi. Jedan od tih papira sadržao je nekoliko pravila ponašanja kojih je valjalo strogo se pridržavati. Bila su to različita pravila i – posmatrajući ih sa ove udaljenosti – prilično besmislena.

Izbegavati mesta u kojima ima mnogo ljudi, a posebno ona „u kojima vlada velika buka“; suzdržavati se od sportova u kojima postoji dodir sa protivnikom, uključujući i fudbal; ići rano u krevet, spavati devet sati noću, izbegavati kafu i svaki drugi alkaloid ili psihostimulator, voditi uredan život.

Takođe je trebalo da izbacim gazirana pića, uključujući i mineralnu vodu.

Gazirana pića. Njihovo konzumiranje – objasnio je primarijus mojim roditeljima, koji su odmah posumnjali

u osnovanost naučnog obrazloženja tog nastranog propisa – moglo je da pokrene ko zna koju reakciju, a ona je, pak, mogla da izazove novi napad epilepsije.

To je to! Pravi problem bio je u tim rečima, u njihovom neprijatnom zvuku, u njihovom sramotnom mirisu.

Napad epilepsije. Epilepsija. Epileptičar.

Bio sam epileptičar. Stanje o kom se ćuti, koje na neki način upućuje na umnu bolest koju bi bilo bolje sakriti od javnosti.

To sam naslutio dok sam ležao u bolnici, a bilo mi je još jasnije kada je trebalo da se vratim u školu, kada mi je mama održala pomalo nevest govora.

– Dakle, sutra se vraćaš u školu. Raduješ se, zar ne?

Nisam se posebno radovao. Bio sam bezvoljan, sve mi je nekako izbledelo, spolja i iznutra. Ravnodušno sam slegnuo ramenima. Nisam se trudio da joj olakšam zadatak.

– Ja ću te odvesti – nastavila je – ionako moram da im odnesem lekarsko opravdanje, da vide da je sve u redu.

Da je sve u redu?

– U opravdanju piše da si imao potres mozga jer si pao, da si bio u bolnici zbog pregleda i da je sada sve u redu. – Njene reči su odlučno tvrdile, ali je njen glas oklevao, kao da se glasno pita, kao da smišlja pretpostavku ili plan rada i za to traži moje odobrenje.

– Kao što je objasnio lekar, ovo tvoje... stanje bi moglo da se reši, odnosno sigurno će se rešiti, za samo nekoliko godina, ako budeš uzimao lekove i sve ostalo. Ali nema potrebe da do tančina pričamo okolo o čemu je reč.

Pogledala me je kako bi videla da li je pratim. Pratio sam je. Moja majka je rečima izrazila moj prvi nejasan utisak: imam sramnu bolest i bilo bi mnogo bolje da o njoj nikome ne govorimo.

– Deca, doduše i odrasli, iskreno govoreći, mogu biti veoma glupi. Stavljaju ljudima etikete samo zato što imaju određenu vrstu problema. Tako da kada te budu pitali zašto si bio odsutan, reci im da si se sapleo u stanu, da si snažno udario glavom i da si ostao u bolnici kako bi se uverili da nema posledica, ali da je sada sve u redu. Važi?

Izgovorila je poslednje rečenice u jednom dahu, kao da se oslobodila nezahvalnog i neprijatnog zadatka. Moja majka je volela da razmišlja o sebi kao o istinoljubivoj osobi, tako da je kršila jedno od ustavnih pravila njenog ličnog identiteta.

– Važi – rekao sam bez protivljenja.

Ponovo me je pogledala. Razgovor još nije bio završen.

– Antonio...

– Da?

– Neko vreme nemoj da igraš fudbal, nemoj da se zamaraš, malo se pripazi. Lekar je rekao da se to što ti se dogodilo verovatno neće ponoviti, ali treba da izbegnemo da stvorimo uslove koji bi mogli da pokrenu... problem. Moramo biti strpljivi, za nekoliko meseci idemo na kontrolu i sigurna sam da ćeš uskoro moći da ponovo radiš šta hoćeš.

– Za koliko meseci?

– Ne bih sad mogla da ti kažem tačno... – Uzdahnula je. Za nju je bilo neobično da ne zna kako treba da se

ponaša. Mislim da joj je moja bolest dala osećaj krhkosti koji joj je bio nepoznat, što nije podnosila.

– Za nekoliko meseci ćemo ići na kontrolu i tada ćemo čuti – nastavila je i raširila ruke u znak završetka razgovora, a u stvari iz najobičnije osujećenosti.

Potom mi je ponovila spisak pravila ponašanja.

Od svih tih pravila, najviše me je ponižavalo lišavanje fudbalskih utakmica po izlasku iz škole i posle toga ispijanja gaziranih pića u parku.

Osetio sam se kao invalid, drugačiji. Stvar je bila neprijatno jednostavna: bolestan sam, patim od bolesti o kojoj ne smem da pričam i moj će se život promeniti, štaviše pogoršati.

– Sve će biti kako treba, nema razloga za brigu – zaključila je mama, stvarajući, baš kako je to učinio i moj otac u bolnici, savršeni primer spoznajnog nesklada: njene reči su govorile jedno, a njeno lice, njen izraz lica govorili su nešto drugo, potpuno drugačije.

4.

Kao što je bilo moguće pretpostaviti, ništa nije bilo kako treba.

Bio sam oslobođen fizičkog vaspitanja, što svakako nije pomoglo mom povratku u društvo. Ne znam da li su moji drugari progutali priču o padu u stanu ili je neko od njih pretpostavio da imam *zdravstveni problem* malo ozbiljniji od posledica udarca. Izvesno je da sam osećao kako me posmatraju.

Moguće je da me je mučila paranoja tipična za ljude koji se nalaze u takvim situacijama, ali mi se činilo da su se ostali učenici, nastavnici, pa čak i domari ophodili prema meni sa smišljenim, preteranim, neprijatnim oprezom. Kada bih prošao pored grupe drugara iz razreda, imao bih utisak da bi svi naglo začutili, da razmenjuju saučesničke poglede sažaljenja.

Ubrzo sam počeo da se osećam ne samo kao invalid već i odbačeno. Ujutru bih se – samo zato što me je mama terala – odvuкао do škole, ali kasnije ne bih više izlazio iz kuće. Nisam mogao da igram fudbal, ali pritom nisam želeo da se pravdam mojim drugarima niti da ih lažem. I tako sam provodio podneva u samoći, gledajući televiziju s kauča, a da zaista nisam pratio emisije,

gutajući sve što bih pronašao u frižideru ili u ostavi i prepuštajući se često mračnim razmišljanjima o svetu kojim upravljaju usud, bolest i smrt.

Veoma rano sam zavoleo knjige, u trećem razredu osnovne škole. Bila je to moja omiljena razonoda, a sa te tačke gledišta živeo sam u povlašćenim uslovima, jer je naš stan bio pun knjiga svake vrste, uključujući i razne enciklopedije i sva dela Salgarija, Dime, Konana Dojla, pa čak i bogatu kolekciju romana o Megreu*.

Posle napada i bolnice, prestao sam da čitam. U najboljem slučaju povremeno bih prelistao kakav stari almanah sa stripovima, ispružen na istom kauču sa kog sam gledao televiziju, ali nisam imao nikakvu želju za knjigama; čim bih pomislio na knjige, zapitao bih se kako je moguće da su mi se pre sviđale. Kao da nikada nisam otvorio nijednu knjigu u svom životu.

Teško je reći da li je ta obamrlost zavisila od lekova ili od mog poistovećivanja sa ulogom bolesnika. Najverovatnije je da je bilo i jedno i drugo, ali se situacija pogoršavala kako je vreme prolazilo.

Moji roditelji su svakako sve to primećivali.

Jednog februarskog dana pojavio se moj otac. On i mama su se pozdravili uobičajeno ljubazno što me je veoma razdraživalo. Posebno sam se pitao zbog čega mama, koju je kako mi se činilo ostavio moj otac, ne oseća niti pokazuje prirodnu srdžbu prema njemu.

* Komesar Megre je književni lik francuskog pisca Žorža Simenona, glavni junak 75 policijskih romana i 28 pripovedaka, po kojima su snimljeni brojni filmovi i televizijske serije (*prim. prev.*).

– Sledećeg ponedeljka idemo u Marselj – rekao je tata bez ikakvog uvoda. Moja mama ga je slušala bez reči, budući da je očigledno već bila upućena u celu priču.

– Kuda? – upitao sam.

– U Marselj, u Francusku.

– A šta ćemo tamo?

On i mama su shvatili da terapija koju su mi prepisali ne deluje baš najbolje. Pomalo sumnjaju u ispravnost broja i doziranja lekova, kao i u čudna pravila ponašanja. Shvatili su da mi, posmatrajući celokupnu situaciju, nije dobro – svaka čast na intuiciji! samo što nisam uzviknuo sa ono malo mladalačke agresivnosti što mi je preostalo – i da, rečju, treba čuti i mišljenje nekog drugog lekara i proveriti da li je terapija ispravna ili je treba promeniti.

Dakle, počeli su da se raspituju o najboljim specialistima za *tu vrstu problema* – ne verujem da su moji roditelji ikada izgovorili u mom prisustvu reč „epilepsija“ – u Italiji i u inostranstvu. Raspitujući se, ustanovili su da je izvesno najveći stručnjak za *tu vrstu problema*, kod dece i mladih ljudi, izvesni profesor Anri Gasto iz Marselja.

Lista čekanja za pregled kod tog uvaženog lekara je predugačka, ali je moj otac telefonirao u sekretarijat i pitao da li postoji način da se pronađe neki raniji termin i ispostavilo se da je moguće doći na pregled za četiri dana, jer je neki drugi pacijent otkazao pregled. Zar možemo da stignemo za tako kratko vreme? Možemo da stignemo, odgovorio je moj otac. Potom je odmah organizovao putovanje – karte, devize, hotelsku rezervaciju – i sada je došao da mi saopšti da ćemo da putujemo u Francusku, sve troje zajedno.

U trenutku sam poželeo da odgovorim kako ne želim da idem u Marselj; pročitao sam, ili čuo na televiziji, da je to veoma opasan grad. A u stvari, samo sam hteo da mu protivrečim. Smetalo mi je što sam doveden pred svršen čin, ili me je možda od pomisli na putovanje sa mojim roditeljima koji su se odavno razveli obuzimala ogromna tuga.

Međutim, samo sam huktao u znak negodovanja, a četiri dana kasnije stigli smo u Marselj.

Taj grad mi je izgledao negostoljubivo, siv zbog godišnjeg doba i kiše koja je padala sve vreme. Tu negde se nalazilo i more, ali se ne sećam da sam ga video. Uistinu, u tih nekoliko dana nisam video ništa, već samo hotel, bolnicu, i ponovo hotel.

Hôtel de Provence je imao tapison u sobama i blago metalan miris, poput livenog gvožđa. Ne sećam se ničeg više osim činjenice da je moja mama spavala u jednokrevetnoj sobi dok smo ja i moj otac spavali zajedno u dvokrevetnoj. Ophodili su se jedno prema drugome kao dvoje poznanika, ljubazno i suzdržano.

Situacija je bila neprijatna i tužna, i sve vreme sam razmišljao kako bih voleo da sam odrastao, zdrav, sâm i negde daleko.